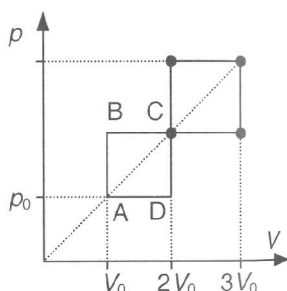

XVIII. MIKOLA SÁNDOR FIZIKAVÉRSÉNY
MÁSODIK FORDULÓ
1999. március 23.

10. osztályos gimnazisták feladatai

I. Bizonyos mennyiségű egyatomos ideális gáz az ábrán látható $A \rightarrow B \rightarrow C \rightarrow D \rightarrow A$ körfolyamatot végzi.

- a) Hogyan változik a körfolyamat termikus hatásfoka, ha körfolyamatot ábrázoló téglalapot az ábrán látható helyzetbe toljuk?
- b) Adjuk meg az eredeti és az eltolt körfolyamat termikus hatásfokainak arányát!

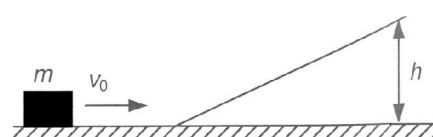
Termikus hatásfok: $1 + Q_{le}/Q_{fel}$, ahol $Q_{le} < 0$!.

(Kotek László)

2. Lejtőben folytatódó vízszintes talajon v_0 kezdősebességgel meglökünk egy testet, ami $h = 2$ m magassáig felcsúszik a lejtőn, majd lecsúszik, és az indítás helyén végleg megáll.

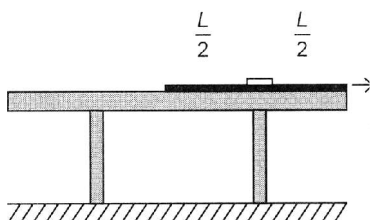
Mekkora v_0 kezdősebességgel indítottuk a testet?

(A vízszintes talaj rövid, törés- és súrlódásmentes szakaszon csatlakozik a lejtőhöz.)

(Szegedi Ervin)

3. Az asztal szélére az ábrán látható módon egy $L = 40$ cm hosszúságú, vékony kartonlapot helyezünk, középre pedig egy 1 Ft-os pénzérmét. A csúszási súrlódási együttható az érme és kartonlap között $\mu_1 = 0,3$, az érme és az asztal között pedig $\mu_2 = 0,2$. A kartonlappal és a pénzérmével kísérleteket végzünk.

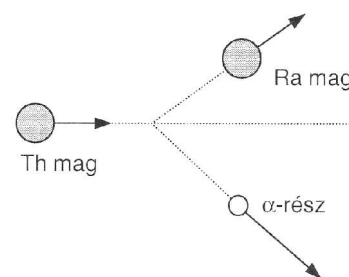
Legalább mekkora állandó gyorsulással kell jobbra húzni a kartonlapot, hogy a pénzérme az asztalon maradjon?

(Varga István)

4. A tórium egyik izotópjának atommagjából az α -bomlásnak nevezett folyamatban egy α -részecske lökődik ki, a maradék mag pedig egy rádium atommag lesz. A bomlás során $\Delta E = 6,5 \cdot 10^{-13}$ J magenergia szabadul fel, ami a szétlökődő α -részecske és rádium mag mozgási energiája formájában jelenik meg.

(Az α -részecske tömege $m_\alpha = 6,64 \cdot 10^{-27}$ kg, a rádium mag tömege 57-szerese az α -részecske tömegének. A vizsgált jelenséget a magok körüli elektronok semmilyen módon nem befolyásolják.)

- a) Mekkora lesz a szétlökődő részecskék sebessége abban a vonatkoztatási rendszerben amelyben a tórium mag nyugalomban volt?
- b) Vizsgáljuk a bomlást olyan vonatkoztatási rendszerből, amelyben a tórium mag a bomlás előtt $v_0 = 4,86 \cdot 10^5$ m/s sebességgel halad. Legfeljebb mekkora szöveget zárhat be a bomlásban keletkező rádium mag sebessége a tórium haladási irányával?

(Szegedi Ervin)